

DEBATT 22 MAJ 2021

Lantraserna är en outnyttjad resurs

Nordiska lantrasdjur kan bidra till ökad biologisk mångfald, förbättrad hälsa och nya affärsmöjligheter. Så vad väntar vi på?

Detta är ett debattinlägg i ATL, lantbrukets affärstidning. Det betyder att innehållet är skribentens egen uppfattning. Läs mer om ATL:s publicistiska målsättning [här!](#)

Arkivbild. FOTO: NORDGEN

I de nordiska länderna finns det cirka 140 olika lantraser. Dessa djur har anpassat sig till vårt klimat och vårt sätt att leva i hundratals år och är en viktig del av vårt kulturarv och den biologiska mångfalden.

Ny forskning visar att de har stor potential att förbättra vår hälsa och ekosystem samt erbjuda nya livsmedelsalternativ. Så varför bedöms så många av raserna vara i fara eller rent av akut hotade? Borde inte vi i de nordiska länderna kunna dra nytta av denna win-win-situation och öka insatserna för att rädda de inhemska raserna? Innan det är för sent.

Nyligen publicerades en **vetenskaplig artikel** som visar att oligosackariderna i mjölken från vissa lantrasdjur har stor potential att användas i produktionen av hälsofrämjande livsmedelskomponenter. Det kan till exempel handla om produkter som kan stärka immunförsvaret och begränsa utvecklingen av dietrelaterad fetma. Faktum är att lantrasen västlig finnko visade på dubbelt så höga halter av de viktiga oligosackariderna jämfört med mjölk från kommersiella raser.

Andra studier har även visat att vissa inhemska lantraser hör till de bästa i världen när det gäller ostproduktion. Det är också känt att lantraser, till skillnad från kommersiella raser, har ett annorlunda betesmönster som lämpar sig utmärkt för ekosystemtjänster som naturbete på mark som inte lämpas för lantbruk.

Lantrasdjurens kött har även kvaliteter som uppskattas högt av välrenommerade krögare. Även om de kommersiella raserna kan leverera en högre avkastning så betyder det också ett högre foderintag, ofta i form av importerat kraftfoder.

Trots all denna kunskap och den uppenbara nedgången av biologisk mångfald över hela världen står lantrasdjuren nu inför svåra prövningar. Hur kommer det sig att de nordiska länderna tvekar inför att vidta de åtgärder som behövs för att skydda och använda de genetiska resurserna från våra inhemska lantrasdjur, när de har så stor potential om bara möjligheten ges?

Flera nordiska länder erbjuder ett visst ekonomiskt stöd till lantbrukare som föder upp lantrasdjur. Det är ett steg i rätt riktning men mer behöver göras för att säkra rasernas framtid.

De flesta nordiska husdjuren hålls under privat ägande. Det är dock regeringarna som är ansvariga för att ta fram nationella strategier och stödjande åtgärder för bevarandet av de hotade raserna.

Det försvårar ansträngningarna för en stark och ambitiös bevarings- och förvaltningsstrategi för hotade raser och minskar möjligheten att få en verklig användning av dessa djur. Men låt oss vända på det. Har vi råd att inte ha en sammanhängande och ambitiös strategi för att bevara de inhemska husdjursraserna?

Bör vi fortsätta att förlita oss på entusiaster för att rädda raserna? Eller är det dags att vidta fler åtgärder och hitta resurser för att skapa hållbara lösningar för de nordiska husdjursraserna som fortfarande kan räddas. Varför inte göra det i samarbete med nationellt stöd, privata företag, forskare och entreprenörer?

En stark nationell bevarandeplan kan mycket väl inkludera en förbättrad förvaltning av husdjursgenetiska resurser och samtidigt utnyttja dessa husdjurs potential när det gäller att utveckla nya produkter och tjänster.

Varför inte lära av det mycket framgångsrika nordiska offentlig-privata partnerskapet för växtförädling? Ett offentlig-privat partnerskap om djurgenetiska resurser kunde inrättas för att samarbeta och ta fram bevarandeplaner och omvandla forskningsresultat till konkreta åtgärder på den kommersiella marknaden för att främja ett hållbart användande av lantraserna.

Vi måste agera nu. Vi behöver ambitiösa strategier för att bevara och underlätta bruket av de inhemska husdjursraserna som kan erbjuda biologisk mångfald, hälsa och nya affärsmöjligheter. Så vad väntar vi på?

Mervi Honkatukia

Sektionsledare NordGen Husdjur